

ПИТАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІСТОРІЇ НА СТОРІНКАХ
ПОЛЬСЬКОГО АРХІВОЗНАВЧОГО ВИДАННЯ "ARCHEION", 1990–2000 рр.

Загальносвітовою тенденцією розвитку історичної науки останньої третини ХХ ст. є активізація досліджень історії регіонів. Ця тенденція притаманна і історіографії посткомуністичних країн, в тому числі України та Польщі. Українська історична наука має вагомі здобутки в галузі регіональної історії та історичного краєзнавства. Достойно згадати хоча б фундаментальне видання "Історія міст і сіл Української РСР". Питаннями регіональної історії займаються такі наукові установи, як Інститут історії України НАН України, Центр пам'яткознавства НАН України, Українське товариство охорони пам'яток історії та культури. Дослідженню регіональної історії України приділяли увагу такі визначні українські вчені як В. Антонович, М. Грушевський, Д. Багалій, І. Крип'як-Вітович, значним є внесок в дослідження цієї проблематики сучасних науковців П. Тронька, С. Кульницького, С. Заремби та ін.

Актуальною проблемою залишається недостатня визначеність понять "регіональна історіографія", "регіональна історія", її зв'язки з історичним краєзнавством, поліваріантність визначення поняття "регіон". Серед українських дослідників вирішення цих проблем приділяли увагу Т. Попова, Я. Верменич, О. Рєнт та ін¹.

В польській історіографії дослідження регіональної історії має давні традиції. Стрімкий розвиток регіональних досліджень в Польщі відбувається з 1960-х рр. Вони проводяться в десятках наукових осередків, створена велика кількість монографічних досліджень з історії окремих міст та повітів, з'явилось багато регіональних періодичних видань історичної тематики, створюються багатомісні синтетичні видання, в яких комплексно досліджується минуле великих історичних регіонів Польщі (наприклад "Історія Великопольщі", Познань, 1969–1973, Т. 1–2). Обґрунтуванням теоретичних аспектів регіональних досліджень займалися К. Бучек, С. Топольський, А. Подраза, А. Виробіш, А. Томчак².

Всебічне вивчення місцевої історії, розв'язання найбільш актуальних її проблем неможливе без архівів. У дослідженні історії регіонів архіви відіграють подвійну роль: з одного боку архівні документи є основою для будь-якого дослідження в галузі регіональної історії, з іншого – архіви самі здійснюють свій внесок у вивчення цієї проблематики, проводячи наукові дослідження, видаючи збірники документів, популяризуючи місцеву історію. Висвітлення ролі архівів у вивченні регіональної історії є актуальною та недостатньо дослідженою проблемою як в українській, так і в польській історіографії. Для висвітлення цієї проблематики важливе значення має архівознавча періодика, зокрема такі польські архівознавчі видання, як "Archeion", "Archiwista

Polski", "Krakowski Rocznik Archiwalny", "Rocznik historyczno-archiwalny", що видає Державний архів у Перемислі. Журнал "Archeion" – найстаріше архівознавче видання Польщі, що видається з 1927 р. Загалом вийшло понад 100 томів журналу. Для дослідження обрано період 1990–2000 рр., за цей час вийшло 16 томів журналу.

Метою дослідження є виявлення публікацій з регіональної історії на сторінках журналу, визначення їх проблематики, встановлення внеску польських архівів у дослідження та популяризацію місцевої історії.

Архівознавчий характер видання визначає характер публікацій – це переважно огляди архівних джерел до історії того чи іншого регіону. Опубліковані в журналі дослідження можна поділити на кілька тематичних груп: 1) огляди джерел до історії окремих населених пунктів або регіонів Польщі; 2) дослідження, в яких висвітлюються окремі питання соціально-економічної, політичної, церковної історії в регіональному аспекті; 3) дослідження зарубіжної архівної полоники, як джерела до історії регіонів Польщі; 4) публікації в розділі "Хроніка" та рецензії.

На сторінках "Archeionu" за досліджуваний період опубліковано близько 30 статей з проблем регіональної історії. Велика кількість публікацій присвячена питанням історії окремих населених пунктів та регіонів Польщі.

Заслужують на увагу публікації М. Войтиляка, присвячені історії міста Ловіча та Ловіцького повіту. Використовуючи фонди відділу Державного архіву м. Варшави у м. Ловіч автор висвітлив ряд важливих проблем з історії цього регіону. Зокрема, автором досліджені архівні джерела до історії міст колишніх Кутновського та Ловіцького повітів (з 12 міст двох повітів у фондах архіву зберглися документи лише 4). Документи кожного міста утворюють окремий фонд, охоплюють період 1783–1951 рр. М. Войтиляк детально характеризує кожний фонд: історію його створення та формування, хронологічні межі, кількість, стан упорядкування, джерельну цінність документів³. В публікації, присвяченій Комісії Доброго Порядку в Ловічі (1781–1784), створеної для реформування міського господарства, М. Войтиляк досліджує актові матеріали цієї комісії⁴. Згадані документи походять з музейних зібрань колекціонера, ловічанина Владислава Тарчинського (1845–1918). До найцінніших в цьому зібранні можна віднести список документів міста з 1783 р., копію протоколу першого засідання Комісії 1781 р. та протоколи її пізніших постанов; а також виконану у ХІХ ст. копію книги з описом міста, починаючи з 1783 р. Автор оглядає документи Ловіцької комісії, що зберігаються в

інших польських архівах і здійснює спробу їх систематизації та оцінки як історичного джерела. Інша публікація М. Войтиляка присвячена документації позичково-ощадних кас Ловічського повіту XIX–XX ст., що є цінним джерелом для економічних та статистичних досліджень повіту⁵.

А. Бартошевіч та Х. Бартошевіч в своїй статті⁶ аналізують загальні плани Варшави в Головному архіві давніх актів за період 1809–1915 як важливе джерело для історії столиці Польщі. Автори відзначають роль російських військових топографічних та картографічних служб у розвитку картографії Варшави.

Огляд архівних документів з історії міста Ченстохова у фондах Головного архіву давніх актів у Варшаві здійснила А. Бартошевіч⁷. Автор виділяє чотири групи матеріалів з історії Ченстохова: 1) архівалії старопольськ, що зберігаються в I відділі; 2) архівалії часів поділу Польщі (1793–1917); 3) картографічні матеріали; 4) матеріали, що знаходяться в родових архівах.

Джерела з історії міста Плонська та колишнього Плонського повіту розглянуті в статті Х. Фалек⁸. За підрахунками автора, у відділах Держархіву міста Варшави зберігаються 218 фондів, в яких знаходяться документи з історії досліджуваного регіону. Архівні матеріали охоплюють період 1610–1975 рр., проте більшість з них належить до XIX–XX ст. Оглянуті документи є цінним джерелом для вивчення політичного, культурного, релігійного життя регіону.

Серед інших публікацій, присвячених історії окремих регіонів, можна назвати роботи З. Єдинака⁹, в яких розглядаються архівні джерела до історії Сілезії, та дослідження джерел до історії Цешина, проведені А. Сташків¹⁰.

Низка статей присвячена регіональним аспектам церковної історії, історії окремих монастирів, костелів та їх парафій.

В роботі В. Багєнського¹¹ порівнюється зміст документів парафіального архіву м. Пясечно з матеріалами, що стосуються історії костелу у фонді м. Пясечно (1812–1950), який зберігається у Відділі державного архіву Варшави в місті Гура Кальварія. Автор дає детальний огляд змісту фондів парафіального архіву, визначає його придатність для наукових досліджень та практичних цілей. Приходський архів та матеріали, що зберігаються у фонді м. Пясечно доповнюють один одного та є важливим джерелом для дослідження історії костелу та релігійного життя міста.

Майнове становище бенедиктинського монастиря в Стшешомо до середини XV ст., роль місцевої князівської династії в його розвитку, висвітлює Р. Стельмах¹². Дослідження побудовані на документах фонду монастиря, який зберігається в Держархіві у Вроцлаві. Цей матеріал вперше використовується в наукових дослідженнях.

В дослідженні С. Войцехівської¹³ аналізуються архівні документи домініканського монастиря в Познані, що складають окремий фонд Познанського держархіву.

Найстаріші документи монастиря домініканців датовані XIII ст., до складу фонду входять паперові документи, книги, хроніки, виписки з приходських книг, кореспонденція, документи, що виникли у зв'язку з секуляризацією домініканського ордену на рубежі XVIII–XIX ст. Автор наводить зміст документів, оцінює стан їх зберігання, дає власну типологію документів відповідно їх змісту, вказує на важливість цих документів для дослідження як історії монастиря, так і релігійного життя Познані.

Е. Лаборевіч оглядає джерела до понад 800-річної історії костелу в місті Легніці¹⁴. Головними зібраннями документів з історії костелу є фонди «Маріанський костел в Легніці» та фонд міста Легніца, що зберігаються у Держархіві м. Легніца. Також важливими є документи Держархіву міста Вроцлава (фонд Консистоції євангельської сілезької провінції у Вроцлаві, фонд консервації пам'ятників провінції Верхньої Сілезії). Автор виділяє в окрему групу джерел міські хроніки та хроніки, присвячені історії костелу.

Регіональним аспектам історії суспільно-політичних організацій та адміністративних установ Польщі присвячені ряд статей.

Важливим джерелом для історії міста Ополе є фонд Польського Червоного Хреста – Уповноважений відділу в м. Ополе (1945–1950 рр.), розглянутий в статті С. Чеха¹⁵. Фонд містить цінні відомості про опікування Польського Червоного Хреста над переміщеним та репатрійованим населенням, а також роботи з пошуку зниклих без вісті. Фонд включає в себе документи про польських військових, що загинули у 1939–1945 рр. та поховані на опольському цвинтарі; матеріали про злочини, здійснені німецькою владою на Опольщині під час Другої світової війни.

З матеріалами до історії воєнізованих організацій Помор'я міжвоєнного періоду, що знаходяться у фондах Держархіву м. Гданська, знайомить стаття К. Комсти та С. Фліса¹⁶. Автори відзначають значну розпорошеність матеріалів з цієї проблеми, оглядають фонди архіву, що зберігають матеріали з досліджуваної тематики.

Цікавим є дослідження П. Пежини¹⁷, присвячене молодіжним організаціям Лодзі та Лодзьського воєводства у 1945–1989 рр. Автор розглядає організацію дієводства, процес фондоутворення, обробки матеріалів молодіжних організацій, систематизацію документів у фондах. Важливим додатком до статті є перелік фондів Державного архіву м. Лодзі, які зберігають матеріали молодіжних організацій.

Предметом дослідження А. Бітнер-Новак¹⁸ є фонд Воєводського управління Комітету Фронта Єдності Народу в м. Познань (зберігається в Держархіві м. Познань). В статті розглядаються історія фондоутворення, методичні питання організації збереження та інвентаризації документів фонду, дається характеристика джерельної цінності досліджуваного фонду. Джерела до історії харцерських (скаутських) організацій Велико-

польщі, що зберігаються в Держархіві міста Познань, досліджуються в публікації Х. Сташєвської¹⁹.

Е. Ддугайчик²⁰ характеризує організацію поліції Сілезького воєводства, її місце в адміністративній структурі воєводства, дає характеристику діловодної документації. Також автор прослідковує долю матеріалів сілезької поліції після Другої світової війни, методи їх впорядкування в Держархіві міста Катовіце.

Питанням соціально-економічної історії Польщі присвячені публікації Ш. Козака, Я. Басти, А. Лашук, І. Лаборевіч.

Ш. Козак в своєму дослідженні²¹ намагається вяснити, наскільки повно у фондах Державного архіву в Перемишлі представлені матеріали нотаріальних контор Галичини (сер. XIX–поч. XX ст.), та наскільки репрезентативними є матеріали, що збереглися. Автор встановлює чисельність нотаріальних контор в містах Західної та Східної Галичини, а також тенденції, що впливали на коливання їх зростання. Нотаріальні акти Західної Галичини збереглися краще, та можуть бути цінним джерелом як для індивідуальних, так і для масових досліджень. Набагато гірше збереглися аналогічні акти з території Східної Галичини, де було втрачено майже 2/3 актів, що відносяться до території перемишльського архіву. Стаття Я. Басти²² – це огляд джерел з історії банківської справи Південно-Східної Польщі, що знаходяться в Держархівах Перемишля та Жешува, в період з другої половини XIX ст. до початку 1970-х рр. Розглядаються джерела до історії державних банків (Національний польський банк, сільськогосподарський банк), комунальних ощадних кас; кооперативних банків та кас. Всього у фондах цих двох архівів зберігається 138 фондів банків та кредитних установ, що містять документи 442 банків, ощадних та кредитових кас. Розглянуті джерела дають можливість дослідити економічний розвиток регіону, передусім банківської справи, а також і сільського господарства, торгівлі та послуг, інших галузей суспільно-економічного життя.

А. Лашук²³ на основі податкових реєстрів XVI–XVIII ст. досліджує демографію та заселення підляського воєводства. Детальний аналіз архівних джерел до історії розвитку залізниці в Західних Судетах до 1945 р. проведено у розвідці І. Лаборевіч²⁴.

Заслугує на увагу те, що дослідники польської регіоналістики не обмежуються лише вітчизняними архівами, а звертаються до зарубіжної архівної полоніки. Так, М. Кулецькі²⁵ досліджує судові земські та гродські акти Підляського воєводства, що зберігаються в фонді 356 Російського державного архіву давніх актів. У цьому фонді було виявлено близько 30 гродських та земських книг колишнього Підляського воєводства XV–XVIII ст. Знайдені книги доповнюють аналогічні архівні матеріали, що зберігаються в Головному архіві давніх актів у Варшаві.

Дослідженню джерел до історії польських регіонів, які знаходяться в Російському державному історичному

архіві в Санкт-Петербурзі, присвятили свої публікації Петр Бокота та Ева Росовська. П. Бокота розглядає геральдичні джерела до історії міст колишньої Сєдльської губернії Царства Польського²⁶. Метою дослідження Е. Росовської було виявлення у фондах РДА архівних джерел до історії Варшави з 1867 р.²⁷ Автор подає перелік фондів та справ архіву з досліджуваної проблематики, коротко характеризує зміст та хронологію документів.

Б. Дибась²⁸ аналізує фонд гродських книг Динабурга (Державний історичний архів Латвії в Ризі), який є важливим джерелом до історії Курляндського воєводства, коли ця територія входила до складу Речі Посполитої (1677–1772).

В розвідці “Хроніка” за період 1990–2000 рр. опубліковано близько 30 повідомлень про участь архівів в популяризації місцевої історії. Це переважно виставки архівних документів, присвячені визначним подіям місцевої історії²⁹, ювілеям міст, повітів чи воєводств³⁰, місцевій геральдиці³¹ та ін. Такі заходи часто проводяться спільно з музеями, бібліотесками, іншими культурними осередками. Найбільша кількість виставок проведена за участю Держархіву Лодзі (5), Держархіву Варшави (5), Держархіву у Сєдльцах (4).

В часописі “Archeion” повідомляється про 14 наукових сесій та конференцій, проведених за участю архівів. Тематика конференцій присвячена актуальним проблемам місцевої історії: урбаністиці³², картографічним дослідженням регіонів³³, джерелам до історії регіонів Польщі в зарубіжних архівах³⁴ та ін.

На сторінках “Archeion” впродовж досліджуваного періоду опубліковано близько 50 рецензій на видання, присвячені проблемам регіональної історії, більшість з яких видана в Польщі. Переважають рецензії на монографічні дослідження (18); збірники документів (13); каталоги та путівники (13); збірники наукових праць (6). Серед рецензованих праць привертають увагу серія документальних видань Держархіву в Сєдльцах з нагоди 450-річчя надання Сєдльцам міських прав³⁵. Слід відзначити активну публікаторську діяльність Державного архіву в м. Щецині: серед рецензованих видань є 5 збірників документів, виданих за участю цього архіву.

Проведений аналіз публікацій журналу “Archeion” засвідчив, що в дослідженні регіональної історії Польщі важливу роль відіграють архіви. Розкриття змісту архівних фондів виконує важливу суспільну функцію забезпечення історичної науки ретроспективною документною інформацією.

¹ Попова Т. Н. Региональная историография: проблемы методологии // Библиотечная справа та красназнавство: 36. наук. праць. – К.; Сімферополь: Доля, 2000. – Вип. 2. – С. 143–161; Верменич Я. Исторична регіоналістика в Україні // Український історичний журнал. – 2001. – № 6; 2002. – № 2; Віснє. Региональна историография: зміст і структура поняття // Істориографічні дослідження в Україні: 36. наук. праць. –

- К., 2002. – Вып. 11. – С. 250–258; Ресет О. Стан сучасної історичної науки в Україні: регрес чи віха поступу? // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: 36. наук. праць. – К., 2000. – Число 4, Ч. 1–2. – С. 87–127.
- ² *Alexandrowicz S.* Różne pojęcia historii regionalnej i możliwości jej uprawiania // Region, regionalizm – pojęcia i rzeczywistość. – Warszawa, 1993. – S. 37–48.
- ³ *Wojtylak M.* Akta miejskie w zbiorach Archiwum w Łowiczu // Archeion. – 1999. – T. 100. – S. 203–208.
- ⁴ *Wojtylak M.* Akta komisji dobrego porządku w Łowiczu (1781–1784) // Archeion. – 1999. – T. 100. – S. 97–108.
- ⁵ *Wojtylak M.* Akta gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych powiatu łowickiego w XIX i XX w. // Archeion. – 1995. – T. 95. – S. 43–57.
- ⁶ *Bartoszewicz A., Bartoszewicz H.* Plany ogólne Warszawy w Archiwum Głównym Akt Dawnych (1809–1915) // Archeion. – 1995. – T. 94. – S. 52–75.
- ⁷ *Bartoszewicz A.* Materiały dotyczące Częstochowy w zbiorach Archiwum Głównego Akt Dawnych // Archeion. – 1997. – T. 98. – S. 174–180.
- ⁸ *Fatek H.* Źródła do dziejów miasta Płońska i byłego powiatu płońskiego w oddziałach AP m. st. Warszawy // Archeion. – 1999. – T. 100. – S. 208–211.
- ⁹ *Jedynak Z.* Urbarze Górnośląskie i ich znaczenie dla badań regionalnych // Archeion. – 1997. – T. 97. – S. 147; *Jedynak Z.* Akta ziemi Bytomskiej do połowy XVIII w. // Archeion. – 1997. – T. 97. – S. 148–149.
- ¹⁰ *Staszów A.* Archiwalia cieszyńskie na tle dziejów miasta i regionu // Archeion. – 1993. – T. 92. – S. 63–79.
- ¹¹ *Bagiński W.* Archiwum parafialne i materiały dotyczące spraw kościelnych w aktach miejskich Piaseczna (do 1939 r.) // Archeion. – 1990. – T. 88. – S. 61–86.
- ¹² *Stelmach R.* Stan majątkowy klasztoru benedyktynek w Strzegomiu do połowy XV w. // Archeion. – 1999. – T. 100. – S. 197–203.
- ¹³ *Wojciechowska Z.* Akta klasztoru Dominikanów w Poznaniu // Archeion. – 1994. – T. 93. – S. 49–65.
- ¹⁴ *Laborewicz E.* Źródła do dziejów kościoła w Legnicy // Archeion. – 1997. – T. 97. – S. 149–153.
- ¹⁵ *Czech S.* Akta Polskiego Czerwonego Krzyża – Pełnomocnika na Oddział w Opolu (1945–1950) // Archeion. – 1990. – T. 87. – S. 101–109.
- ¹⁶ *Komsta K., Flis S.* Materiały do dziejów organizacji paramilitarnych na Pomorzu w zasobie Archiwum Państwowego w Gdańsku // Archeion. – 1997. – T. 97. – S. 182–185.
- ¹⁷ *Perzyna P.* Procesy archiwalne i metody opracowania akt organizacji młodzieżowych z Łodzi i województwa // Archeion. – 1997. – T. 98. – S. 66–86.
- ¹⁸ *Bitner-Nowak A.* Akta Biura Wojewódzkiego Komitetu Frontu Jedności Narodu w Poznaniu // Archeion. – 1990. – T. 87. – S. 111–122.
- ¹⁹ *Staszewska H.* Źródła do dziejów harcerstwa wielkopolskiego w Archiwum Państwowym w Poznaniu // Archeion. – 1997. – T. 97. – S. 168–179.
- ²⁰ *Długajczyk E.* Kancelaria i pozostałość aktowa Policji Województwa Śląskiego (1922–1939) // Archeion. – 1990. – T. 88. – S. 23–46.
- ²¹ *Kozak S.* Reprezentatywność galicyskich akt notarialnych z zasobu Archiwum Państwowego w Przemysłu // Archeion. – 1997. – T. 98. – S. 45–65.
- ²² *Basta J.* Źródła do dziejów bankowości w archiwach Polski południowo-wschodniej // Archeion. – 1999. – T. 100. – S. 228.
- ²³ *Laszuk A.* Rejestry podatkowe z XVI–XVIII w. jako źródło do badań osadniczych i demograficznych województwa podlaskiego // Archeion. – 1993. – T. 92. – S. 49–61.
- ²⁴ *Laborewicz I.* Materiały archiwalne sprzed 1945 r. do dziejów kolei w Sudetach Zachodnich // Archeion. – 1999. – T. 100. – S. 223–228.
- ²⁵ *Kulecki M.* Akta ziemskie i Grodzkie Podlaskie w Rosyjskim Państwowym Archiwum Akt Dawnych // Archeion. – 1997. – T. 97. – S. 43–57.
- ²⁶ *Bokota P.* Materiały do dziejów miast Guberni Siedleckiej i ich herbów w zbiorach Rosyjskiego Państwowego Archiwum Historycznego w Sankt-Petersburgu // Archeion. – 2000. – T. 101. – S. 93–106.
- ²⁷ *Rosowska E.* Varsaviana w Rosyjskim Państwowym Archiwum Historycznym (RGLA) w Petersburgu // Archeion. – 2000. – T. 101. – S. 129–151.
- ²⁸ *Dybaś B.* Materiały źródłowe do dziejów województwa Inflanckiego i powiatu Piltyńskiego w Państwowym Archiwum Historycznym Łotwy w Rydze // Archeion. – 2000. – T. 101. – S. 87–92.
- ²⁹ *Jablonski J., Guldon R.* W 130 rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego na Kielecczyźnie // Archeion. – 1995. – T. 94. – S. 255–256; *Janicki S.* Wystawa archiwalna: Lubelszczyzna w przededniu odzyskania niepodległości // Archeion. – 1991. – T. 89. – S. 205–206.
- ³⁰ *Kuligowski J.* Wystawa “Z przeszłości Siedlec – w 450-lecie lokacji miasta” // Archeion. – 1997. – T. 99. – S. 331–335; *Drakoniewicz A.* Obchody siedemdziesięciopięcioletnia województwa łódzkiego // Archeion. – 1996. – T. 96. – S. 324–325; *Jachimek K.* Wystawa archiwalna w Rawie Mazowieckiej // Archeion. – 1999. – T. 100. – S. 462–464.
- ³¹ *Stelmach R.* Wystawa archiwalna: Herby polskich miast nadodrzańskich // Archeion. – 1992. – T. 90. – S. 197–200; *Chmielewska M.* Wystawa Archiwum we Wrocławiu: Herby śląskie // Archeion. – 1995. – T. 95. – S. 263–269.
- ³² *Szczepański J.* Sesja naukowa: Miasta północnego Mazowsza w XIX–XX wieku // Archeion. – 1990. – T. 87. – S. 297–300.
- ³³ *Bartoszewicz A.* Sympozjum “Geodezja i kartografia w 400-lecie stoleczności Warszawy” // Archeion. – 1997. – T. 98. – S. 311–313.
- ³⁴ *Majecki H.* Konferencja naukowa: Źródła do dziejów kresów północno-wschodnich II Rzeczypospolitej (1918–1945) w archiwach Litwy i Białorusi // Archeion. – 1995. – T. 95. – S. 212.
- ³⁵ *Osiecka M.* Publikacje Archiwum Państwowego w Siedlcach // Archeion. – 2000. – T. 101. – S. 222–225.